

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE
OCENY W KLASIE VII W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. W. SZAFERA
W LIPINKACH ŁUŻYCKICH

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA

DLA KLASY VII W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ

OCENE CELUJĄCA otrzymuje uczeń, który wykazuje szczególne zainteresowania przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, wykracza poza obowiązkowy materiał oraz bierze udział w konkursach i olimpiadach, odnosząc znaczące sukcesy. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględnia możliwości intelektualne ucznia, wkład pracy i zaangażowanie.

OCENE BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- zna bardzo dobrze wszystkie teksty z kanonu lektur;
- samodzielnie potrafi analizować świat przedstawiony dzieła literackiego ze wskazywaniem faz akcji, odróżnianiem fikcji literackiej od prawdy historycznej, świata fantastycznego od realistycznego, uwzględnieniem cech rodzajowych i gatunkowych dzieła literackiego;
- rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieść lub opowiadanie obyczajowe, przygodowe, historyczne,
- rozpoznaje czytany utwór jako: przypowieść, balladę, nowelę, hymn, powieść historyczną, dramat;
- wskazuje wartości uniwersalne omawianych dzieł, motywy wspólne dla kilku utworów, dokonuje uogólnień, porównań, wyciąga wnioski na podstawie przeczytanego tekstu, próbuje samodzielnie określać dosłowne i przenośne znaczenie utworów literackich;
- analizuje język artystyczny tekstu, posługując się terminami: epitet, porównanie, przenośnia, personifikacja, onomatopeja, powtórzenie, wyliczenie, apostrofa, alegoria, akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, didaskalia, symbol, ironia, archaizm, frazeologizm;
- bezbłędnie redaguje formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, dzieła sztuki; opowiadanie z dialogiem; charakterystykę (w tym porównawczą); sprawozdanie (recenzję) z lektury filmu, spektaklu, zdarzenia; list prywatny i oficjalny; zaproszenie; ogłoszenie; dedykację; streszczenie; plan wydarzeń, rozprawkę.
- w tworzeniu samodzielnych tekstów wykorzystuje wiedzę o języku, stosuje związki frazeologiczne oraz środki artystycznego wyrazu.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje w tekście wszystkie części mowy i zna zasady ich odmiany (także osobliwości w odmianie); rozróżnia temat i końcówkę, wskazuje oboczności;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó-u, ch- h, mała i wielka litera, nie z różnymi częściami mowy) i interpunkcyjne;
- korzysta ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego, frazeologicznego, poprawnej polszczyzny.

OCENĘ DOBRĄ otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej i przewidziane do realizacji w klasie siódmej.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- czyta wszystkie lektury;
- określa temat utworu, wyodrębnia fazy akcji w dziele literackim, analizuje świat przedstawiony, odróżnia fikcję literacką od prawdy historycznej, świat fantastyczny od realistycznego;
- potrafi wskazać wartości uniwersalne omawianych dzieł, dokonywać uogólnień, wnioskować na podstawie przeczytanego tekstu;
- umie wskazać cechy gatunkowe: fraszki, bajki, ballady, przypowieści, noweli, powieści historycznej;
- zna i analizuje środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię (animizację, personifikację), dźwiękonaśladownictwo, powtórzenie, wyliczenie, apostrofę, alegorię,
- zna pojęcia: akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, didaskalia, kontrast;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, dzieła sztuki; opowiadanie z dialogiem; charakterystykę (w tym porównawczą); sprawozdanie (recenzję) z lektury, filmu, spektaklu, zdarzenia; list prywatny i oficjalny; zaproszenie; ogłoszenie; dedykację; streszczenie; plan wydarzeń, rozprawkę.

Kształcenie językowe:

- potrafi wymienić odmienne i nieodmienne części mowy;
- rozpoznaje w tekście części mowy: rzeczownik, czasownik (używa konstrukcji czynnej, biernej i zwrotnej), imiesłów, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, spójnik, zaimek, wykrzyknik, partykułę;
- zna zasady odmiany i potrafi odmienić rzeczownik, czasownik, imiesłów, przymiotnik, liczebnik, zaimek; rozróżnia temat i końcówkę;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó-u, ch- h, mała i wielka litera, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami);
- potrafi korzystać ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego.

OCENĘ DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się ogólną znajomością lektur;
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki, odpowiadając logicznie na większość pytań o jego treść;

- rozpoznaje podstawowe cechy rodzajowe (szczególnie osobę mówiącą w utworze) i wskazuje elementy świata przedstawionego w dziele literackim oraz odróżnia świat realistyczny od fantastycznego;
- umie połączyć tytuł omówionego utworu epickiego, lirycznego i dramatycznego z autorem;
- zna podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie, wyliczenie;
- redaguje formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, krajobrazu; próbuje redagować: opis dzieła sztuki; opowiadanie; charakterystykę, (także charakterystykę porównawczą); sprawozdanie (recenzję) z lektury filmu, spektaklu, zdarzenia; list prywatny i oficjalny; zaproszenie; ogłoszenie; dedykację; streszczenie; plan wydarzeń.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone;
- potrafi wymienić odmienne i nieodmienne części mowy;
- rozpoznaje w tekście części mowy: rzeczownik, czasownik (strony czasownika), przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, zaimek, spójnik;
- zna zasady odmiany i potrafi odmienić rzeczownik, czasownik, przymiotnik;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó-u, ch- h, mała i wielka litera).

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który opanował wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub z pomocą nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności. Ponadto uczeń podejmuje starania w celu uzyskania oceny pozytywnej.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się ogólną znajomością fragmentów lektur;
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki, odpowiadając w logiczny sposób na podstawowe pytania dotyczące treści;
- rozpoznaje utwór epicki, liryczny i dramatyczny;
- potrafi wskazać głównego bohatera i najważniejsze wydarzenia w lekturze;
- podejmuje próby redagowania takich form wypowiedzi, jak: opis postaci, przedmiotu, krajobrazu; opowiadanie; charakterystyka; sprawozdanie (recenzja) z lektury filmu, spektaklu, zdarzenia; list prywatny i oficjalny; redaguje: zaproszenie, ogłoszenie, dedykację, streszczenie, plan wydarzeń.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone;
- zna i określa części zdania pojedynczego;
- potrafi wymienić części mowy;
- odmienia rzeczowniki, czasowniki i przymiotniki;
- zna podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ch- h, ó- u, wielka i mała litera).

OCENĘ NIEDOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą (nie opanował minimum programowego, co uniemożliwia mu dalsze zdobywanie wiedzy), ponadto nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej (nie czyta lektur, nie pisze wypracowań, nie odrabia zadań domowych).

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH ZE WZGLĘDU
NA ORZECZENIA PPP O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ
(dysleksja, dysgrafia, dysortografia)**

W pracy z uczniem dyslektycznym:

1. Nie wymaga się czytania głośnego, indywidualnego w obecności całej klasy – uczeń dyslektyczny czyta głośno wobec innych uczniów tylko taki tekst, który uprzednio nauczyciel polecił mu do opracowania w domu.
2. Nie omawia się błędów ucznia przy całej klasie, a przy omówieniu indywidualnym nie przedstawia się wszystkich błędów, jakie popełnił, a jedynie te ich rodzaje, które aktualnie są zaplanowane do korekty.
3. Nie przyspiesza się tempa czytania i pisania, nie wymaga się czytania na czas – dziecko z fragmentarycznymi zaburzeniami rozwojowymi potrzebuje więcej czasu na analizę i syntezę czytanego i pisanego tekstu, powinno, więc te czynności wykonywać powoli.
4. Nie przeciąża się dziecka większą ilością czytania i pisania. W przypadku czytania należy wyznaczyć fragment tekstu do czytania głośnego, natomiast z treścią uczeń może się zaznajomić przy pomocy czytania cichego.
5. Nie zwiększa się napięcie emocjonalnych ucznia surowo stawianymi pytaniami, wywoływaniem do tablicy – uczeń raczej odpowiada w ławce (mobilizując do wysiłku, nie trzeba posługiwać się elementami konkurencji, wzorami innych, lepszych uczniów, którym dziecko dyslektyczne nie jest w stanie dorównać).
6. Ocena z języka polskiego jest oceną ogólną, na którą składają się wszystkie przejawy sprawności i umiejętności, możliwe do zaobserwowania w ramach tego przedmiotu (np. rozwój poziomu logicznego myślenia, wnioskowania, abstrahowania, uogólniania, co może być przedstawione w postaci 13 różnorodnych wypowiedzi, relacji słownych) z wykluczeniem jednak oceny z czytania na czas i dyktanda sprawdzającego, bardzo ostrożnie ocenia się wszelkie klasówki.
7. Stosuje się zachętę, pochwałę oraz organizowanie sytuacji zapewniających dziecku choćby niewielkie sukcesy, np. umożliwienie wykazania się co jakiś czas dobrym przygotowaniem pracy domowej. Warunkiem możliwości stosowania odrębnych kryteriów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej jest udokumentowanie dysfunkcji opinią z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

**Reguły dotyczące stosowania kryterium poprawności ortograficznej podczas oceniania
prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą dysortografię**

1. Błędy typowo ortograficzne:

- u - ó, ż - rz, h - ch,
- zmiękczenia (np. Słonice zam. Słońce, ćoća zam. ciocia, słoni zam. słoń),

- utrata dźwięczności lub udźwięcznienie (kóska zam. kózka, proźba zam. prośba).

Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, traktowane jest jako błędy graficzne.

2. Do błędów graficznych w pracach uczniów dyslektycznych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,
- mylenie liter:
 - o podobnym kształcie (a - o, l - ł - t, n - r, m - n, u - w, e - ę, a - ą, i - j),
 - dużych i małych,
 - rzadziej używanych (h - H, f - F, L - F), odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b - p, d - t, w - f, g - k, dz - c, sz - s, i - y, ę - em - en, ą- om, ś - ź, ć - dź), różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p - b, d - b) lub poziomej (m - w , n - u , b - p , d - g , p - g) ,
 - ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
 - oznaczania miękkości nad literami, • kropki (dź, ź, i,j),
 - „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł, pisownia ę w wygłosie, mylenie liter e ę,
 - błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania,
 - pisownia małej i wielkiej litery
 - łączna i rozłączna pisownia różnych części mowy.

KRYTERIA OCENIANIA DZIECI Z TRUDNOŚCIAMI W NAUCE – DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ PROGRAMOWYCH DO MOŻLIWOŚCI UCZNIA

Zakres dostosowywania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- brać pod uwagę wolniejsze tempo pracy, ewentualne trudności w pisaniu i czytaniu,
- udzielać dodatkowych wskazówek, naprowadzać na prawidłowy tok rozumowania,
- wracać do podstaw programowych z lat wcześniejszych, aby lepiej je utrwalić,
- zmniejszyć stopień trudności i obszerności zadań,
- dzielić materiał na mniejsze partie, wyznaczać więcej czasu na ich opanowanie i odpytywanie,
- formułować pytania w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- często podchodzić do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień,

- zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach, zadawać do domu na miarę możliwości ucznia,
- wyznaczać dodatkowe/zamiennie zadania, na miarę możliwości ucznia w celu poprawy ocen,
- pomagać w odczytywaniu tekstów ze zrozumieniem oraz prowadzeniu notatek (np. karty pracy), dzielenie tekstu dłuższego i bardziej złożonego na części – szczegółowa analiza tekstu, stosowanie pytań pomocniczych, wypisywanie elementów ważnych w zadaniu, wypisywanie danych, powtarzanie przez ucznia tekstu własnymi słowami, praca etapami.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego

Nauczyciel w ocenie pracy ucznia powinien:

a) w zakresie prac pisemnych:

- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażań i zwrotów,
- podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd.), dawać więcej czasu na prace pisemne;

b) w zakresie słuchania i mówienia:

- wydłużyć czas wypowiedzi,
- zadawać dodatkowe pytania ukierunkowujące,
- umożliwić odpowiadanie bez obecności innych uczniów,
- podkreślać nawet minimalne postępy ucznia;

c) w zakresie czytania:

- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania, dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów,
- w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu, uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem,
- dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu.